

Omgevingsvisie Nijkerk

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

in het kader van de milieueffectrapportage

projectnummer 0454455.100
definitief
1 oktober 2019

Understanding today.
Improving tomorrow.

Omgevingsvisie Nijkerk

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

in het kader van de milieueffectrapportage

projectnummer 0454455.100

definitief revisie 01
1 oktober 2019

Auteurs
J.J.E. Brécheteau, MSc
dr. ir. L.T. Runia

Opdrachtgever
Gemeente Nijkerk
Kolkstraat 27
3861 AK NIJKERK

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring	vrijgave
01-10-2019	definitief	M.L. Kornet	J. Fuite

Inhoudsopgave

		Blz.
1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	De notitie Reikwijdte en detailniveau	2
1.3	Publicatie en inspraak	2
1.4	Wat gebeurt er na de inspraak op de NRD?	3
1.5	Het proces van omgevingsvisie en m.e.r.	3
2	**De Omgevingsvisie Nijkerk**	**4**
2.1	Wat is een omgevingsvisie?	4
2.2	Status omgevingsvisie	4
2.3	Proces tot nu toe	5
2.4	Thema's voor de Omgevingsvisie Nijkerk	5
2.4.1	Totstandkoming van de thema's	5
2.4.2	Thema Duurzaamheid	6
2.4.3	Thema Wonen	6
2.4.4	Thema Werken, economie & bedrijfsomgeving	7
2.4.5	Thema Mobiliteit	7
2.4.6	Thema Voorzieningen	8
2.4.7	Thema Landelijk gebied	8
2.5	Uitwerking van de thema's in denkrichtingen	10
2.6	Maken van keuzes	10
3	**De stappen in de m.e.r.**	**11**
3.1	Bestaande en toekomstige situatie (Leefomgevingsfoto)	11
3.1.1	De leefomgevingsfoto als kader voor de fysieke leefomgeving	12
3.1.2	De leefomgevingsfoto als input voor de opgaven en denkrichtingen	13
3.2	De zes thema's binnen het beoordelingskader	13
4	**Vervolg: opstellen van het MER**	**15**
4.1	Het afwegen en beoordelen van de thema's en denkrichtingen	15
4.2	Voorstel voor monitoring en evaluatie	16
4.3	Voor nu: advies inwinnen over de reikwijdte en detailniveau	16

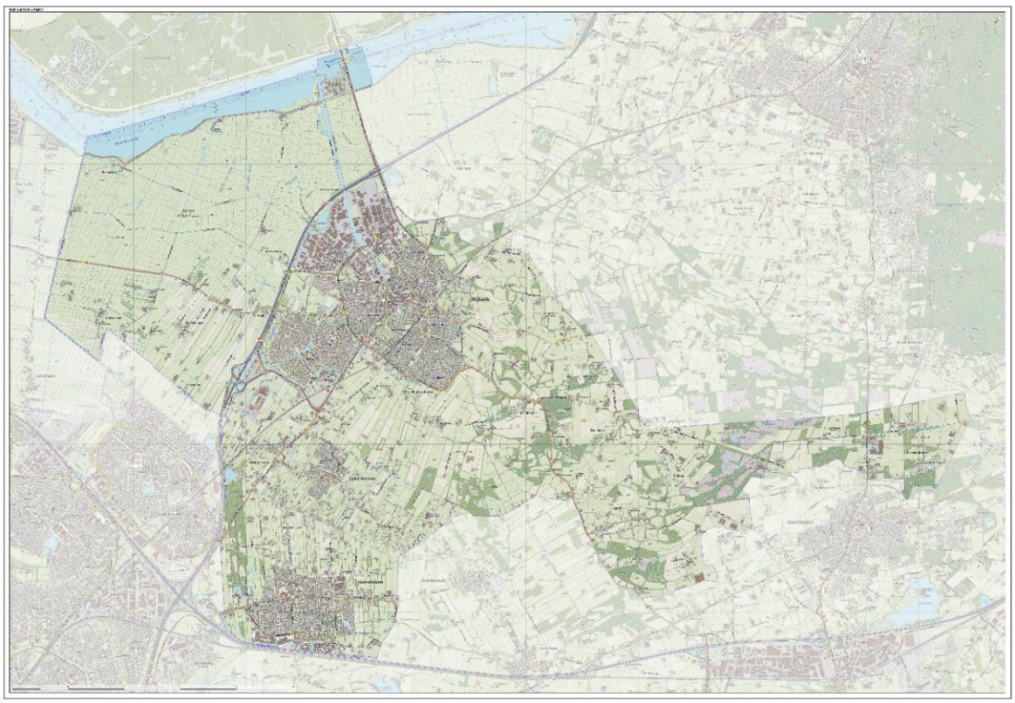
Bijlage – Beoordelingskader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Nijkerk werkt aan de Omgevingsvisie Nijkerk 2040. Deze visie beschrijft de ontwikkelingen in de bebouwde en natuurlijke omgeving tot 2040, en heeft betrekking op wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit, landschap en buitengebied. Ook duurzaamheid is een belangrijk, overkoepelend thema. De omgevingsvisie is na vaststelling de opvolger van het huidige Structuurplan Nijkerk/Hoevelaken 2030 (vastgesteld op 30-06-2011 door de gemeente Nijkerk).

Met de omgevingsvisie stelt de gemeente de kaders voor toekomstige (ruimtelijke) ontwikkelingen. Wat deze ontwikkelingen precies zijn en wanneer dit plaats gaat vinden is op dit moment nog niet bekend. Dit wordt misschien pas duidelijk bij vervolgprocedures zoals omgevingsplannen, programma's of omgevingsvergunningen, maar de omgevingsvisie schetst hiervoor wel de kaders, de randvoorwaarden. Dit kan gaan om zoekgebieden voor ruimtelijke ontwikkelingen of een verplichting tot nader onderzoek.

Figuur 1.1.1: De gemeente Nijkerk (bron: www.gemeentenatlas.nl)

De omgevingsvisie is daarmee kaderstellend voor toekomstige ontwikkelingen. In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat kaderstellende plannen voor (mogelijk) m.e.r.-plichtige activiteiten de milieueffectrapportage (m.e.r.)[1] doorlopen moet worden. Het doel van de m.e.r. is

[1] Het is gebruikelijk de afkortingen (de) m.e.r. en (het) MER te gebruiken. De afkorting m.e.r. met kleine letters en puntjes ertussen staat voor de volledige procedure, de milieueffectrapportage. MER met hoofdletters, zonder puntjes staat voor het milieueffectrapport, het rapport dat hierbij opgesteld wordt.

het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming mee te nemen. Hiervoor wordt het milieueffectrapport (MER) opgesteld. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is de eerste stap in de m.e.r.-procedure. Met de NRD maakt de gemeente bekend dat zij de m.e.r.-procedure zal doorlopen. Een ieder wordt hiermee in de gelegenheid gesteld zijn of haar zienswijze hierover in te dienen.

1.2 De notitie Reikwijdte en detailniveau

De NRD beschrijft op hoofdlijnen wat er in de m.e.r. wordt onderzocht (reikwijdte) en op welke wijze dit onderzoek uitgevoerd wordt (detailniveau). Dit wordt samen aangeduid als de reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken die worden gedaan in het kader van de m.e.r..

Reikwijdte
De reikwijdte van de m.e.r. kan gezien worden als de afbakening van het onderzoek. Welke thema's/onderwerpen worden meegenomen in de m.e.r.? De m.e.r. sluit hierbij aan bij de omgevingsvisie. De thema's die in de omgevingsvisie opgenomen worden, krijgen ook een plaats in de m.e.r..

Detailniveau
Het detailniveau zegt iets over de wijze waarop het onderzoek uitgevoerd wordt. Ook hiervoor geldt dat de m.e.r. aansluit bij het detailniveau van de omgevingsvisie. Zoals in de inleiding al beschreven zal de omgevingsvisie toekomstige ontwikkelingen niet in detail beschrijven. De omgevingsvisie schetst in hoofdlijnen de kaders voor deze ontwikkelingen. Het detailniveau van (de onderzoeken bij) het MER zal daarom ook op hoofdlijnen zijn. Gedetailleerde berekeningen of analyses hebben in deze fase geen toegevoegde waarde.

1.3 Publicatie en inspraak

Bij de start van de m.e.r.-procedure vindt inspraak plaats en worden adviezen ingewonnen. De mogelijkheid tot inspraak houdt onder andere in dat een ieder de mogelijkheid wordt gegeven een **zienswijze** in te dienen over de reikwijdte en detailniveau van de m.e.r..

Het is mogelijk om gedurende de termijn van de terinzagelegging een zienswijze in te dienen op de NRD.

Gedurende de periode dat de Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage ligt kan een ieder naar keuze schriftelijk (wat de voorkeur heeft) of mondeling een zienswijze bij het college van burgemeester en wethouders naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen dient men te richten aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijkerk, Postbus 1000, 3860 BA Nijkerk. Degene die van de mogelijkheid gebruik wil maken om mondeling een zienswijze in te dienen kan tijdens werkdagen tussen 10.00 uur en 12.00 uur contact opnemen met de gemeente. Dit kan bij voorkeur via www.nijkerk.eu/afspraak of via telefoonnummer 14-033.

In de zienswijzenperiode wordt ook advies gevraagd aan de wettelijke adviseurs. Dit zijn onder andere de naastliggende gemeenten Putten, Barneveld, Amersfoort, Bunschoten, Zeewolde en de regiogemeenten Ede en Scherpenzeel; en verder provincie Gelderland, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden, Omgevingsdienst de Vallei (ODDV) en Waterschap Vallei & Veluwe.

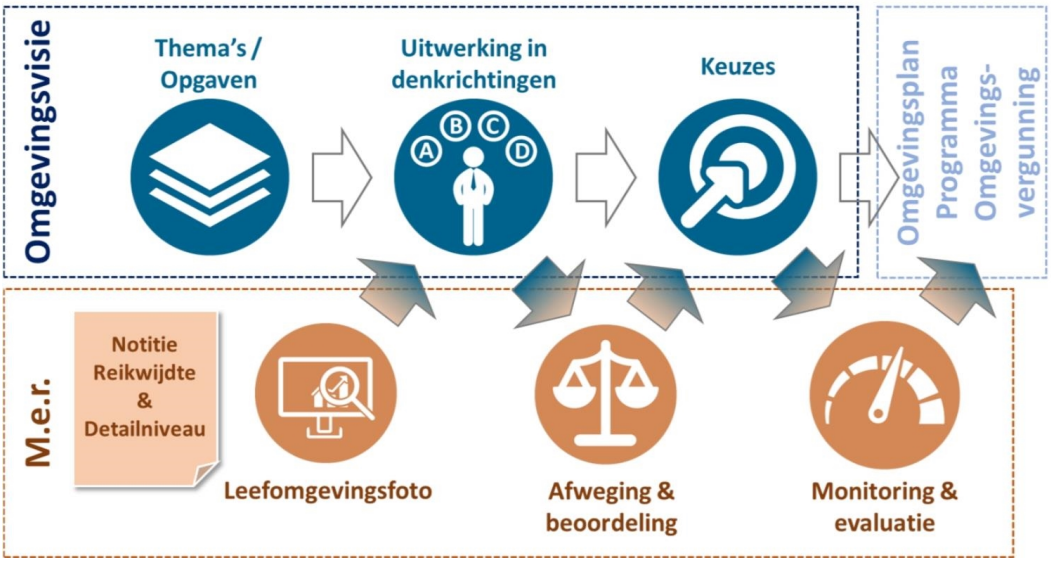
1.4 Wat gebeurt er na de inspraak op de NRD?

De zienswijze en adviezen over reikwijdte en detailniveau worden gebruikt bij het – waar nodig – aanpassen van de onderzoeksvragen en de wijze van onderzoek voor het MER.

Na de inspraakperiode worden de onderzoeken uitgevoerd en het MER opgesteld. De ontwerp-omgevingsvisie en het MER worden in samenhang opgesteld. Het MER wordt gebruikt om de mogelijke (ruimtelijke) keuzes die in de omgevingsvisie aan de orde zijn, te kunnen beoordelen en afwegen. Het proces van afwegen en beslissen vindt plaats bij het opstellen van de ontwerp-omgevingsvisie.

1.5 Het proces van omgevingsvisie en m.e.r.

Het MER bij de omgevingsvisie van de gemeente Nijkerk heeft niet alleen een toetsende rol. De stappen uit de m.e.r. worden ook ingezet om een bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de omgevingsvisie. In onderstaand schema is een globaal stappenplan voor omgevingsvisie en m.e.r. opgenomen. De interactie tussen omgevingsvisie en m.e.r. is hier zichtbaar.

Het bovenstaande stappenplan wordt ook gebruikt als leidraad voor de opbouw (leeswijzer) van de NRD. De opzet en inhoud van de verschillende stappen is op dit moment nog niet (volledig) bekend. In ieder geval bevat de NRD een beschrijving van het proces om dit in te vullen.

Leeswijzer
Hoofdstuk 2 gaat in op de omgevingsvisie van de gemeente Nijkerk. Dit hoofdstuk beschrijft het proces tot nu toe, de stappen die nog gezet gaan worden en de uitgangspunten die hiervoor gelden. Hoofdstuk 3 bevat de stappen uit de m.e.r.-procedure. Hier wordt ook aandacht besteed aan de beoogde interactie tussen visie en m.e.r.. Hoofdstuk 4 gaat meer in op het vervolgproces, met aandacht voor de mogelijkheden voor inspraak en participatie.

2 De Omgevingsvisie Nijkerk

2.1 Wat is een omgevingsvisie?

Een omgevingsvisie is een integrale visie waarin de overheid de strategische hoofdkeuzes van beleid, gericht op de fysieke leefomgeving, voor de langere termijn opneemt. De omgevingsvisie vervangt de structuurvisie(s). In veel gemeenten of provincies zijn structuurvisies gericht op één of enkele onderdelen van de ruimtelijke ordening. Een omgevingsvisie heeft echter betrekking op *alle* aspecten van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet. De integrale benadering betekent ook dat een omgevingsvisie geen optelsom is van losse beleidsvisies van verschillende domeinen.

De omgevingsvisie in de Omgevingswet

Volgens de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie:

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

De Omgevingsvisie Nijkerk richt zich op zes hoofdthema's. Deze thema's zijn:

1. **duurzame ontwikkeling;**
2. **wonen;**
3. **werken;**
4. **voorzieningen;**
5. **mobiliteit en**
6. **het landelijk gebied.**

De visie is gericht op Nijkerk in 2040.

2.2 Status omgevingsvisie

De wettelijke basis voor een omgevingsvisie is de Omgevingswet, die op 1 januari 2021 van kracht wordt. Onder de huidige wetgeving worden de hoofdlijnen voor de ruimtelijke ordening opgenomen in een structuurvisie en/of structuurplan. Voor Nijkerk is dit de structuurvisie die door de gemeente is vastgesteld in 2011. Deze structuurvisie is op vrijwel alle aspecten in de ruimtelijke ordening van toepassing.

De Omgevingsvisie volgt de procedure uit de Wet ruimtelijke ordening in combinatie met de eisen uit de Algemene wet bestuursrecht. De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie vast. Met de vaststelling van de Omgevingsvisie vervalt de Structuurvisie Nijkerk/Hoevelaken 2030.

2.3 Proces tot nu toe

De structuurvisie uit 2011 is inmiddels op punten verouderd en toe aan actualisatie. In 2017 is een Regionale Ruimtelijke Visie Regio Amersfoort (RRV) tot stand gekomen. In een beeldvormende raadsbijeenkomst in december 2017 is gesproken over het opstellen van een strategische ontwikkelingskaart voor Nijkerk. Met de naderende invoering van de Omgevingswet (verwacht per 1 januari 2021) wilde de gemeente ook aan de slag met het opstellen van een omgevingsvisie. Door het opstellen van de omgevingsvisie kan een strategische lange termijn visie op de leefomgeving worden opgesteld. Een combinatie van actualisatie van de structuurvisie en het nieuwe instrumentarium maakt het mogelijk om een omgevingsvisie voor de gemeente Nijkerk op te stellen.

Wanneer de gemeente Nijkerk de Omgevingsvisie compleet zou uitwerken met alle onderdelen er volledig in verwerkt, dan is hiervoor mogelijk drie jaar nodig. De gemeente heeft er daarom voor gekozen om een eerste versie op te stellen waarin de zes genoemde hoofdthema's zijn uitgewerkt. Er is dus sprake van een groeidocument. Dit past overigens goed in de filosofie van de omgevingswet.

Start van de omgevingsvisie
In een Beeldvormende bijeenkomst in oktober 2018 is de gemeenteraad van Nijkerk geïnformeerd over de Omgevingswet en Omgevingsvisie.

In de periode van december 2018 tot en met maart 2019 zijn gesprekken met deskundigen gevoerd. De informatie, ideeën en adviezen vormen belangrijke input om de ambities en opgaven voor de omgevingsvisie te formuleren. Daarnaast zijn enquêtes uitgezet onder een groot aantal inwoners in Nijkerk. Tevens is een ambtelijke inventarisatie per beleidsveld uitgevoerd. De bovengenoemde "bronnen" vormen de belangrijkste input voor de omgevingsvisie.

2.4 Thema's voor de Omgevingsvisie Nijkerk

2.4.1 Totstandkoming van de thema's

Met de omgevingsvisie stelt de gemeente de kaders voor toekomstige ontwikkelingen. Die toekomstige ontwikkelingen moeten bijdragen aan het bereiken van een sterke, gezonde en veilige leefomgeving. Om dit te bereiken is voor diverse thema's (nieuwe) inzet en actie nodig. Dit is opgenomen in de opgaven van de omgevingsvisie. Deze opgaven kunnen gaan over het aanpakken van verwachte knelpunten of het inspelen op autonome ontwikkelingen en trends.

Bij de totstandkoming van de opgaven is per thema gekeken naar de beleidskaders vanuit het Rijk, de provincies en gemeenten. Ook zijn er afspraken gemaakt binnen de regionale samenwerkingsverbanden zoals bijvoorbeeld de Food-Valley of wat voor wat betreft wonen de Regionale Ruimtelijke Visie Regio Amersfoort uit 2017 zijn meegenomen. In een aantal gevallen zijn ook afspraken vanuit Europa van belang (denk bijvoorbeeld aan het klimaatakkoord van Parijs).

2.4.2 Thema Duurzaamheid

Duurzaamheid richt zich op de fysieke verduurzaming van de leefomgeving en op de energie-transitie. Door in te zetten op deze bouwsteen streeft de gemeente naar een energieneutraal Nijkerk in 2050. Om dit te behalen zijn grote veranderingen nodig. Niet alleen dient er veel energie bespaard te worden, maar daarnaast is ook grootschalige opwek van duurzame energie nodig. Dit heeft invloed op de ruimtelijke inrichting binnen de gemeente Nijkerk. Stedelijk en landelijk gebied hebben elkaar nodig om een transitie mogelijk te maken.
Binnen het samenwerkingsverband regio FoodValley werkt Nijkerk samen met andere gemeenten en stakeholders aan het duurzaamheidsvraagstuk. Dit wordt onder andere gedaan door het opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES) voor dit gebied. De RES focust zich op het jaar 2030 en de uitkomsten dienen in de omgevingsvisie verankerd te worden.

Naast de opgave met betrekking tot opwerk en besparing van energie is er nog een grote opgave, namelijk de gebouwde omgeving van het aardgas af te krijgen.

Speerpunten / inzet op:

- Energieneutraal Nijkerk in 2050
  - Energiebesparing in de gebouwde omgeving
  - Opwek van duurzame elektriciteit
  - Warmte en duurzame gassen, aardgasvrij worden
  - Duurzame mobiliteit

2.4.3 Thema Wonen

De kern is het ‘op een kwalitatieve manier te bouwen aan onze lokale woningbehoefte met oog op de regionale behoefte’, waarbij deze tevens ‘passend is voor de Nijkerkse schaal en de karakteristieken van het landschap’. Het grootste aandachtspunt ligt bij het bieden van betaalbare woningen voor iedereen. Hierin moeten huidige maar ook toekomstige bewoners van Nijkerk bediend worden. Woningen moeten betaalbaar zijn voor zowel koop als ook voor de sociale huur. Het verduurzamen van de woningvoorraad is bij nieuwbouw een belangrijk uitgangspunt. Maar ook voor de bestaande woningvoorraad is dit een aandachtspunt, dit sluit tevens goed aan op het onderdeel duurzaamheid.

De bruto woningbouw-planvoorraad is tot 2030 groot genoeg om in de behoefte te voorzien. Voor de termijn na 2030 zijn nieuwe planlocaties nodig om ook dan nog in de woningbehoefte te kunnen voorzien. Ondanks dat daarvoor uitleglocaties noodzakelijk zullen zijn gaat bij het maken van deze keuzes inbreiding voor uitbreiding. De kwaliteit van het buitengebied wordt op die manier zoveel mogelijk gespaard. Inzetten op compacte woonmilieus met gestapelde woningbouw en/of hoogbouw wordt daarin gezien als een goed alternatief.

Leefkwaliteit is voor de gemeente eveneens Nijkerk van belang, zowel voor bestaande wijken en buurten als voor nieuw te realiseren locaties. Door het stimuleren van ontharding en vergroening van de (bestaande) buurten en wijken wordt de leefkwaliteit vergroot.

Speerpunten / inzet op:

- Kwalitatief goed en betaalbaar woningaanbod
- Verbeteren van de leefkwaliteit in de woongebieden
- Benoemen van toekomstige nieuwbouwlocaties

2.4.4 Thema Werken, economie & bedrijfsomgeving

Een vitale economie is een belangrijk onderdeel voor het leven in de gemeente Nijkerk, zowel in de drie kernen als in het buitengebied. De komende jaren verwachten wij een groei in werkgelegenheid en in mobiliteit. Die groei wil het gemeentebestuur verantwoord faciliteren. Een belangrijk thema voor een florerend bedrijfsleven binnen Nijkerk is een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het ondervangen van moeilijk vervulbare vacatures. Speerpunt daarbij is de doorontwikkeling van het FoodProductionCluster als onderdeel van de strategische agenda van de regio FoodValley. Dit pakt ons bedrijfsleven op gefaciliteerd door de gemeente. Het verder ontwikkelen en het profileren van dit cluster wordt dan ook gezien als speerpunt voor de omgeving. Naast het FoodProductionCluster biedt de omgeving van Nijkerk ook genoeg mogelijkheden voor andere bedrijvigheid. De verbinding met het Randmeer biedt genoeg mogelijkheden voor recreatie en toerisme in de omgeving. De ruimtelijk-economische ambities voor de middellange termijn moeten worden geformuleerd en vastgelegd in de omgevingsvisie. Of er noodzaak is tot en mogelijkheden zijn voor de uitbreiding van werklocaties wordt onderzocht.

Duurzaamheid en zorgvuldig ruimtegebruik is een belangrijk aandachtspunt. De regionale samenwerking binnen de FoodValley draagt bij aan het maken van afspraken over werklocaties, kantoren, wonen duurzaamheid, economie, landschaps- en natuurontwikkeling en mobiliteit / vervoer. Op deze manier wordt de economische structuur versterkt.

Speerpunten / inzet op:

- Verder ontwikkelen en profileren van het FoodProductionCluster
- Onderzoek naar de noodzaak tot uitbreiding van werklocaties (bedrijventerreinen en gemengde milieus) op de langere termijn, in combinatie met het nagaan van de noodzakelijke maatregelen tot revitalisering en herstructurering van bestaande werklocaties om redenen van verduurzaming en zorgvuldig ruimtegebruik.

2.4.5 Thema Mobiliteit

Het is de verwachting dat de behoefte aan mobiliteit verder zal toenemen. Met de technologische vooruitgang is er daarnaast de verwachting dat de manier van mobiliteit zal veranderen. De ambitie van de gemeente Nijkerk is om deze groei en verandering van modaliteiten gestroomlijnd en op een duurzame wijze te faciliteren. Goede bereikbaarheid, duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid zijn daarbij de speerpunten. De manier waarop dit tot stand kan komen is sterk afhankelijk van de economische, ruimtelijke, politieke en technologische ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit.

Om een zo'n goed mogelijk alternatief te kunnen bieden voor de auto zal er op twee modaliteiten worden ingezet. Allereerst het OV, deze moet snel, goed bereikbaar en aantrekkelijk

zijn. Een zo goed mogelijke deur-tot-deur verplaatsing is daarbij het streven. Naast het inzetten op OV wil de gemeente sterk inzetten op de fiets. Het fietsnetwerk moet daarvoor worden uitgebreid en aangepast, met als aandachtspunt de snelheidsverschillen die kunnen bestaan tussen de verschillende fietspadgebruikers (zoals speedpedelec en e-bike). Vanuit de invalshoeken gezondheid, duurzaamheid, kosten, veiligheid, recreatie en onderwijs is het stimuleren van de met name de fiets ook zeer gewenst.

De auto zal daarnaast nog wel in beeld zijn, maar om dit ook zo duurzaam mogelijk te maken zal elektrisch rijden worden gestimuleerd. Verduurzaming van het bestaande wagenpark is een speerpunt. De toename van het autogebruik en het ontlasten van de binnenstad voor autoverkeer vraagt ook uitspraken over een verbetering van de oostelijke ontsluitingsstructuur.

Speerpunten / inzet op:
- Inzet op verbetering van het OV-netwerk
- Stimuleren van duurzaam vervoer
- Laadpalen in de openbare ruimte
- Oostelijke ontsluitingsstructuur

2.4.6 Thema Voorzieningen

Het thema voorzieningen komt voort uit de kernwaarden verbinding, aandacht, persoonlijke ontwikkeling en vitaliteit. Het aanbod aan voorzieningen op het gebied van sport, maatschappelijke functies, onderwijs en zorg zijn daarbij onontbeerlijk. Dat er een breed en gevarieerd aanbod is van voldoende kwaliteit is daarbij een voorwaarde. De **spreiding** van voorzieningen binnen de gemeente is een aandachtspunt waarbij ook rekening moet worden gehouden met de diversiteit die bestaat tussen de kernen.

Het optimaal benutten van voorzieningen door multifunctioneel gebruik is een uitgangspunt. Bij de realisatie van nieuwe woonruimte wordt rekening gehouden met de behoefte naar maatschappelijke voorzieningen, zodat deze een plek kunnen krijgen.

Naast de aanwezigheid van deze voorzieningen moet ook de openbare ruimte als aantrekkelijk worden ervaren. Daarom wordt gestimuleerd om de openbare ruimte zo in te richten dat er voldoende ruimte is om te spelen, bewegen, recreëren en ontmoeten. Met een omgeving die uitnodigt om te bewegen wordt tevens de gezonde leefstijl van inwoners bevorderd.

Speerpunten / inzet op:
- Een goed aanbod en goede spreiding van voorzieningen
- Openbare ruimte uitnodigend en stimulerend inrichten

2.4.7 Thema Landelijk gebied

Beeldbepalend en kenmerkend voor de Nijkerkse identiteit is het landschap. Door de ligging van Nijkerk tussen Veluwe en Randmeren komen er op korte afstand verschillende landschapstypen voor. Landschapstypen die variëren van hoog en droog naar laag en nat. Het Nijkerks landelijk gebied ligt daarmee uniek op het kruispunt van deze verschillende landschappen. Uitgangspunt is dan ook dat het landschap binnen de gemeente behouden/gekoesterd moet worden.

In de vorming en het beheer van het landelijk gebied speelt de landbouw een belangrijke rol. De agrariër is voor een afwisselend en aantrekkelijk landelijk gebied als beheerder een belangrijke partner.
Is de landbouw enerzijds als beheerder en beeldbepalende drager van het landelijk gebied van groot belang; anderzijds blijft het een belangrijke voedselproducent en is het voor Nijkerk een economische factor van belang. De landbouw en met name de veeteelt, heeft van oudsher een belangrijke plek in het landelijk gebied en bepaalt in hoge mate ook het beeld van het landelijk gebied. Veel bedrijven zijn familiebedrijven met hun wortels in de streek. Een economisch verantwoorde voortzetting van hun bedrijf met respect voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden zorgen voor het behoud van de kwaliteit en identiteit van de regio.

Figuur 2.1 Foto van het stoomgemaal Arkemheen in het buitengebied van Nijkerk

Bij nieuwe ontwikkelingen zal de gemeente er echter niet aan ontkomen om delen van het landelijk gebied te benutten. De voorwaarde voor de benutting van het landelijk gebied is dat zorgvuldig wordt afgewogen of de ontwikkeling nodig is en of deze al dan niet op een inbreidingslocatie kan worden ontwikkeld.
Wanneer er echter niet aan ontkomen kan worden om buiten de kernen te ontwikkelen dan moet dit op een kwalitatieve wijze ingepast worden in het landschap. Op 31 januari 2019 heeft de gemeenteraad een Landschapsontwikkelingsplan vastgesteld. Dit plan dient onder andere als handvat voor het maken van keuzes op uitbreidingslocaties met respect oor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied. Het plan bevat concrete (ontwerp)richtlijnen om initiatiefnemer te begeleiden en te ondersteunen bij het inpassen van bouwplannen in het landschap.

Speerpunten / inzet op:

- Behoud van het landschap (Landschapsontwikkelingsplan) als uitgangspunt
- Ruimte bieden aan bestaande agrarische bedrijven om zich te ontwikkelen op een economisch rendabele en duurzame wijze (kringlooplandbouw), met respect voor de aanwezige kwaliteiten op het gebied van landschap, cultuurhistorie en natuur.

2.5 Uitwerking van de thema's in denkrichtingen

Uitwerking in denkrichtingen

De volgende stap in het opstellen van de omgevingsvisie is de uitwerking van de thema's in verschillende denkrichtingen. Voor elk onderdeel worden enkele denkrichtingen opgesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat deze denkrichtingen aansluiten op de bekende indeling van de fysieke leefomgeving: **people – planet – prosperity** (mens – omgeving – welvaart). De denkrichting richt zich dan op (het verbeteren van) de onderdelen en aspecten die horen bij people, planet of prosperity.

- **people**: gezondheid; veiligheid; aantrekkelijke leefomgeving; sociaal;
- **planet**: ecologisch kapitaal; energie & grondstoffen; water, bodem & ondergrond; historisch kapitaal;
- **prosperity**: vestigingsklimaat & werk; wonen; opleiding & inkomen; bereikbaarheid.

Eind 2019 zal gestart worden met het uitwerken van een aantal denkrichtingen. Deze denkrichtingen zullen gekoppeld worden aan de eerste beoordeling op de milieu-effecten. Deze twee onderdelen zullen het college en raad worden voorgelegd voordat vrijgave ter consultatie aan de samenleving plaatsvindt.

2.6 Maken van keuzes

Keuzes

De omgevingsvisie geeft uiteindelijk de kaders voor toekomstige ontwikkelingen. Dit kan gaan om kaders die iets zeggen over de manier waarop ontwikkelingen verder uitgewerkt moeten worden. Het kan ook gaan om kaders die harde grenzen stellen aan ontwikkelingen, zoals een maximaal aantal woningen of een minimale compensatieopgave voor groen en water. Om te komen tot deze kaders dienen keuzes gemaakt te worden.

De denkrichtingen en de daarbij behorende eerste beoordeling op milieueffecten worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2020 voorgelegd aan de gemeenteraad, waarna deze worden vrijgegeven voor consultatie binnen de drie kernen (Nijkerk, Hoevelaken, Nijkerkerveen) en het landelijk gebied van de gemeente Nijkerk. Met de input vanuit de samenleving zal een ontwerp omgevingsvisie en een ontwerp planMER worden opgesteld die ter visie zal worden gelegd. Dit moet uiteindelijk leiden tot een definitief vast te stellen omgevingsvisie voor de gemeente Nijkerk.

3 De stappen in de m.e.r.

In het eerste hoofdstuk zijn de stappen van de m.e.r.-procedure schematisch weergegeven. De eerste formele stap vormt deze NRD. Daarna volgt het MER. Hierin wordt allereerst een **leefomgevingsfoto** opgesteld. Vanuit deze analyse van de leefomgeving wordt een **bijdrage geleverd aan de denkrichtingen** van de omgevingsvisie. De denkrichtingen worden vervolgens **beoordeeld en afgewogen** in het MER. Dit dient ter ondersteuning van de te maken keuzes in de omgevingsvisie en leidt uiteindelijk tot een aanbeveling voor **monitoring en evaluatie.**

3.1 Bestaande en toekomstige situatie (Leefomgevingsfoto)

De eerste stap in de m.e.r.-procedure is het in beeld brengen van de huidige en toekomstige staat van de fysieke leefomgeving. We noemen dit ook wel een Leefomgevingsfoto. De fysieke leefomgeving is een breed begrip, waar geen harde afbakening voor opgenomen is in de Omgevingswet. We gebruiken de leefomgevingsfoto dan ook direct als kader, met een onderverdeling in thema's, aspecten en indicatoren. Dit gebruiken we vervolgens om de staat van de fysieke leefomgeving in beeld te brengen. De leefomgevingsfoto dient vervolgens als input voor de opgaven en denkrichtingen van de omgevingsvisie.

Beoordelingskader & leefomgevingsfoto: een toelichting
Het beoordelingskader is een bekend begrip binnen de m.e.r.. Sinds kort is ook de term 'leefomgevingsfoto' gemeengoed, de commissie m.e.r. adviseert de laatste jaren altijd een leefomgevingsfoto op te stellen. Doordat het beoordelingskader en de leefomgevingsfoto niet los van elkaar staan, ontstaat er nog wel eens verwarring over de termen en de toepassing. Een korte toelichting op deze termen en hoe wij dit toepassen in de m.e.r.:

Het **beoordelingskader** is het raamwerk waarmee we de beoordeling en analyse uitvoeren. Dit raamwerk bevat in ieder geval alle relevante onderwerpen van de fysieke leefomgeving. Omdat dit veelomvattend is verdelen wij het beoordelingskader in thema's en aspecten. Het beoordelingskader geeft uitdrukking aan de reikwijdte van de m.e.r.: wat nemen we wel en niet?

De **leefomgevingsfoto** geeft een beeld van de staat van de fysieke leefomgeving. Hoe staat het er nu voor en wat is de verwachting voor de toekomst? Ook de leefomgevingsfoto bevat (in ieder geval) alle relevante onderwerpen van de fysieke leefomgeving. We gebruiken daarom dezelfde indeling in thema's en aspecten van het beoordelingskader.

De leefomgevingsfoto vormt de nulmeting van voor de m.e.r.. Dit is daarom de eerste stap die gezet wordt bij het opstellen van het MER. De leefomgevingsfoto vervult twee functies in het MER:

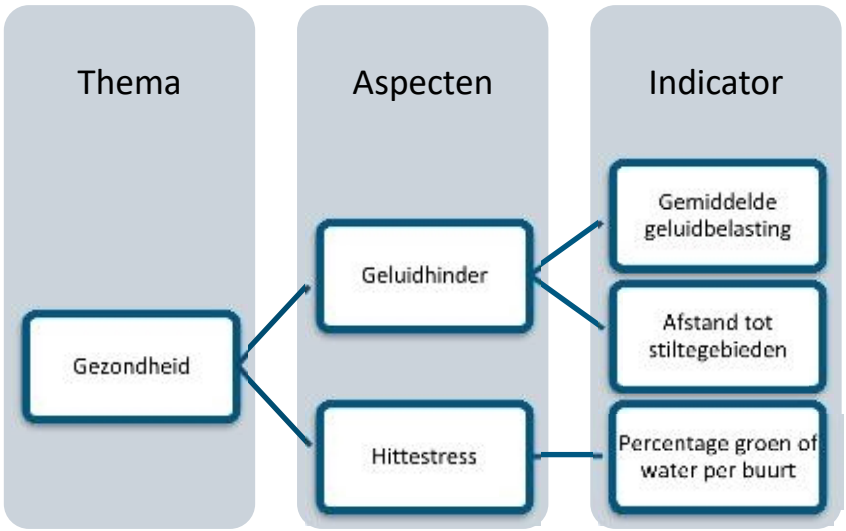
- Het vormt het (beoordelings)kader voor de fysieke leefomgeving
- Het levert input voor de opgaven en denkrichtingen voor de omgevingsvisie.

3.1.1 De leefomgevingsfoto als kader voor de fysieke leefomgeving

Voor de leefomgevingsfoto hanteren wij een stapsgewijze opbouw van thema's – aspecten - indicatoren. In onderstaande tabel zijn de twaalf thema's opgenomen, gecategoriseerd volgens de bekende people-planet-prosperity indeling.

People	Planet	Prosperity
Gezondheid	**Ecologisch kapitaal**	**Vestigingsklimaat & Werk**
Veiligheid	**Energie en grondstoffen**	**Wonen**
Aantrekkelijke leefomgeving	**Water, bodem en ondergrond**	**Opleiding & Inkomen**
Sociaal	**Historisch kapitaal**	**Bereikbaarheid**

Elk thema is opgebouwd uit enkele aspecten. Aspecten zijn eigenlijk subthema's, een verdere opsplitsing van het thema. Aan elk aspect zijn indicatoren gekoppeld die uitdrukking geven aan het aspect. Een indicator moet meetbaar zijn of op een bepaalde manier uit te drukken zijn als objectieve waarneming. Ter illustratie is hieronder het thema 'gezondheid' opgenomen.

Het thema 'gezondheid' bevat onder andere de aspecten geluidhinder en hittestress. Als indicator voor geluidhinder kunnen we kijken naar de gemiddelde geluidbelasting als gevolg van wegverkeerslawaai of industrielawaai. Maar het is ook van belang om te kijken of inwoners eenvoudig stiltegebieden kunnen bereiken. Beide indicatoren geven uitdrukking aan (de mate

van) geluidhinder. Bij 'hittestress' geeft het percentage groen en water uitdrukking aan dit aspect. Veel groen en water zorgt voor verkoeling. Een laag aandeel groen en water in een buurt of wijk kan daardoor leiden tot hittestress en zo de gezondheid negatief beïnvloeden.

Het totaal aan thema's, aspecten en indicatoren vormt de afbakening van wat wij verstaan onder de fysieke leefomgeving. Dit kan dan ook gezien worden als de **reikwijdte** van de m.e.r. en het vormt tevens het beoordelingskader. Hoe dat werkt is verder toegelicht in paragraaf 3.3.

3.1.2 De leefomgevingsfoto als input voor de opgaven en denkrichtingen

Uiteindelijk schetst de leefomgevingsfoto een beeld van hoe de fysieke leefomgeving er in de toekomst naar verwachting uit ziet. De leefomgevingsfoto signaleert daarmee eventuele knelpunten of aandachtspunten voor de fysieke leefomgeving. Deze knelpunten of aandachtspunten kunnen meegenomen worden in de uitwerking van opgaven (denkrichtingen).

Voor elk thema schetst de leefomgeving een beeld van de verwachte toekomstige situatie. Hier kan bijvoorbeeld naar voren komen dat de omvang van het oppervlak aan water in het stedelijk gebied beperkt is (indicator van het aspect 'oppervlaktewater' binnen het thema 'bodem, water en ondergrond'). Dit kan aanleiding zijn om voor het scenario 'planet' bij "Landelijk gebied" meer ruimte vrij te maken voor oppervlaktewater.

3.2 De zes thema's binnen het beoordelingskader

Ambities van de zes thema's koppelen aan het beoordelingskader
De omgevingsvisie bevat opgaven voor de fysieke leefomgeving voor wonen, werken, mobiliteit, duurzaamheid, landelijk gebied en voorzieningen. Deze opgaven moeten op een bepaalde manier de fysieke leefomgeving verbeteren. Zo moet de woningbouwopgave ervoor zorgen dat vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd zijn en de gemiddelde kwaliteit van de woningvoorraad verbetert. De woningbouwopgave is te koppelen aan het thema of aspect (afhankelijk van de indeling) van het beoordelingskader. Dit heeft meerdere voordelen:

- De opgave en bijbehorende ambitie kan hiermee meer concreet gemaakt worden, door ook indicatoren te koppelen aan de opgave;
- Doordat het beoordelingskader gebruikt wordt bij de beoordeling van alle opgaven, krijgen we inzicht in de effecten van opgave A op de ambitie van opgave B.

Tabel 3.1 Indicatieve weergave van de doelen van thema's binnen de onderdelen van het beoordelingskader

	Duurzaamheid	Wonen	Werken, economie & bedrijfsomgeving	Mobiliteit	Voorzieningen	Landelijk gebied
Gezondheid						
Veiligheid					■	
Aantrekkelijke leefomgeving		■				
Sociaal					■	
Ecologisch kapitaal						■
Energie en grondstoffen	■					
Water, bodem en ondergrond						■
Historisch kapitaal						
Vestigingsklimaat & Werk			■			
Wonen	■	■				
Opleiding & Inkomen			■			
Bereikbaarheid				■		

4 Vervolg: opstellen van het MER

4.1 Het afwegen en beoordelen van de thema's en denkrichtingen

De uitwerking van de opgaven per thema in verschillende denkrichtingen wordt in het MER beoordeeld en afgewogen. We doen dat door de effecten in beeld te brengen en dit te analyseren. Dit dient vervolgens als input voor de te maken keuzes van de omgevingsvisie. Hierbij gaat het om twee afwegingen:

1. In hoeverre draagt de denkrichting bij aan het bereiken van het doel?
2. Wat zijn de effecten op overige thema's en opgaven?

Beoordelen van het doelbereik
In paragraaf 3.2 is aangegeven hoe de opgaven van de zes thema's gekoppeld kunnen worden aan een of meerdere thema's van het beoordelingskader. Dit is dan het gene waar de opgave zich op richt. In welke mate elke denkrichting bijdraagt aan deze thema's (doelbereik) kan verschillen. De eerste stap in de beoordeling van de denkrichtingen is om dit inzichtelijk te maken.

Tabel 4.1 Indicatieve beoordeling van het doelbereik van de denkrichtingen voor de opgaven voor Werken, Economie en Bedrijfsomgeving. De kleurtint geeft een indicatie van de omvang van het doelbereik.

	People	Planet	Prosperity
Vestigingsklimaat & Werk			
Opleiding & Inkomen			

Effecten op overige thema's en opgaven
De uitwerking van de denkrichtingen heeft niet alleen effecten op de thema's waar de opgave zich op richt. Er kunnen ook effecten optreden binnen andere thema's. Op een vergelijkbare wijze worden ook de effecten op de andere thema's in beeld gebracht. Dit kan gaan om een positief effect of een negatief effect. Dit brengen we op een vergelijkbare manier in beeld, alleen dan met groen- en roodtinten.

Tabel 4.2 Indicatieve beoordeling van de effecten van de denkrichtingen op overige thema's. De kleurtint geeft een indicatie van de omvang van het effect.

	People	Planet	Prosperity
Sociaal			
Ecologisch kapitaal			

Bijdrage aan de te maken keuzes
De beoordeling op zowel doelbereik als effecten op de overige thema's vormen een belangrijk onderdeel van het keuzeproces van de omgevingsvisie. Op die manier worden alle thema's betrokken bij het maken van keuzes. Of, om in termen van de Wet milieubeheer te spreken: de milieubelangen (hele leefomgeving) worden meegenomen in de besluitvorming.

4.2 Voorstel voor monitoring en evaluatie

Het MER legt een basis voor monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie en voor de verdere uitwerking van de visie voor de verschillende deelgebieden van Nijkerk. Op verschillende manieren wordt vanuit de m.e.r. input gegeven aan monitoring en evaluatie:

- **Leefomgevingsfoto:** Uit de analyse van de huidige en toekomstige situatie kunnen direct indicatoren naar voren komen die van belang zijn voor de omgevingskwaliteit van Nijkerk. Door deze mee te nemen in een monitoringsprogramma kan dit continue in beeld gebracht worden;
- **Doelbereik:** Per opgave kunnen indicatoren benoemd worden die bepalend zijn voor de gestelde doelen. Het monitoren van deze indicatoren geeft een actueel beeld van het doelbereik;
- **Effecten op de leefomgeving:** Vanuit de analyse van effecten op de leefomgeving zijn indicatoren te benoemen die uitdrukking geven aan deze effecten. Door deze indicatoren te monitoren is er zicht op de daadwerkelijke effecten en kan er tijdig bijgestuurd worden, indien nodig.

4.3 Voor nu: advies inwinnen over de reikwijdte en detailniveau

Het doel van de NRD bestaat uit 1) het bekendmaken van het doorlopen van de m.e.r.-procedure en 2) advies inwinnen over de reikwijdte en het detailniveau van het MER.

Reikwijdte
De reikwijdte voor het MER is eigenlijk de gehele fysieke leefomgeving van het gemeentelijk grondgebied. Het beoordelingskader met de onderverdeling in thema's geeft aan wat wij verstaan onder de fysieke leefomgeving. De zes hoofdthema's van de omgevingsvisie geven aan voor welke thema's de gemeente 'aan de slag' gaat.

Detailniveau
In paragraaf 3.1 is het beoordelingskader geïntroduceerd. De hoofdthema's zijn hier onderverdeeld in thema's, de thema's zijn weer onderverdeeld in aspecten en per aspect zijn enkele indicatoren benoemd. Het overzicht hiervan is opgenomen in de bijlagen. De beoordeling in het MER vindt uiteindelijk plaats op het niveau van de thema's: er wordt een score toegekend aan elk thema. Dat wil niet zeggen dat er niet gekeken wordt naar de aspecten en indicatoren. Juist de indicatoren worden gebruikt om te beoordelen wat de invloed van het scenario is.

Het is daarom van belang dat we voor elk thema de juiste indicatoren in beeld hebben om een compleet overzicht te krijgen van (de effecten op) de fysieke leefomgeving.

Bijlage - Beoordelingskader

Bijlage – Beoordelingskader

Gezondheid

Aspect	Toelichting	Indicator
Luchtkwaliteit (NO_2, PM_{10}, geur)	De kwaliteit van de lucht is een bepaalde factor voor onder andere de gezondheid van de mens. Hoge concentraties verontreinigende stoffen kunnen leiden tot luchtwegklachten. Geurhinder door bijvoorbeeld veehouderijen of vanuit de industrie vermindert het woongenot. https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten. De betreffende indicatoren zijn te vinden onder het kopje “lucht”.	• Gemiddelde concentraties fijnstof, stikstofoxiden; Roet (EC) • Ervaringen van geurhinder
Geluidhinder	Overlast als gevolg van geluid kan uiteindelijk leiden tot gezondheidsklachten. Industrie en transport (weg, spoor en luchtvaart) zijn de voornaamste ‘lawaaimakers’ in Nederland. Op de “Gezondheidsknelpuntenkaart” is onderscheid te maken tussen wegen, spoorwegen en bedrijven, maar zijn ook gecumuleerde effecten weer te geven. Daarnaast geeft de kaart “Stiltegebieden” weer welke gebieden bestaan waarbij een geluidsbelasting bestaat van minder dan 40 dB(A) en welke daarvoor overgangsgebieden bestaan.	• Gemiddelde geluidbelasting wegen (eventueel per wegdektype); spoorwegen; vliegverkeer; en bedrijven (met geluidszones) • Gemiddelde afstand tot stiltegebieden
Bodemaspecten	Verontreinigingen in de bodem kunnen leiden tot gezondheidsproblemen. De opkomst van nieuwe, onbekende stoffen zoals PFAS maken dat bodemkwaliteit een aandachtspunt is voor de gezondheid van de mens. http://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=a6fdb97f0c6947e8ae3e2e8dc6afb36b Op de kaart zijn verdachte locaties te zien, en de categorisering van verdachte locaties, tevens kunnen bodemonderzoeken worden gevonden en bestaan bodemkwaliteitskaarten met daarin een functiekaart. Op www.bodemloket.nl zijn alle verdachte locaties, waarover eventueel onderzoek is uitgevoerd, te zien. Door op de locaties te klikken wordt bestaande informatie zichtbaar.	• Verdachte locaties bodemverontreiniging • Voormalige stortplaatsen
Leefklimaat (hitte)	Door klimaatverandering komen hittegolven steeds vaker voor in ons land. Door de hitte kunnen mensen gezondheidsklachten zoals benauwdheid of slapeloosheid ervaren. Dit speelt voornamelijk in stedelijk gebied. Een inrichting met voldoende groen en water kan de hitte aanzienlijk verminderen. Hittestress, “verkoelend effect van groen en blauw”, aantal bomen per 10x10 meter en groenkaart zijn opgenomen in de kaart op https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten	• Aandachtsgebieden hittestress /hitte-eiland • Verkoelend effect van groen en blauw

		• Percentage groen/water per buurt
Stimuleren van gezond gedrag	De fysieke leefomgeving heeft invloed op het gedrag en de keuzes die de inwoners van een gemeente maken. De aanwezigheid en toegankelijkheid van parken, recreatie gebieden, sportvoorzieningen, fiets- en wandelroutes draagt hier aan bij. Op www.sportenbewegenincijfer.nl scoort de cijfers voor de beweegvriendelijkheid van de omgeving. De beweegvriendelijkheid wordt gebaseerd op verscheidene deelindicatoren die samen een gemiddeld cijfer geven voor de omgeving.	• Hoeveelheid speelplekken • Aantal sportvoorzieningen • Oppervlakte buitengebied • Afstand tot bovenstaande indicatoren

Veiligheid

Aspect	Toelichting	Indicator
Externe veiligheid	Externe veiligheid gaat over de risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Het gaat bijvoorbeeld over de opslag van lpg en het transport van aardgas door hogedrukleidingen. Dit wordt doorgaans uitgedrukt in een plaatsgebonden risico (kans op een ongeval) en het groepsrisico (maatstaf voor de omvang van een ongeval). Deze kaarten zijn in dezelfde viewer te combineren met cijfers van het CBS (buurten, wijken en gemeenten) zodat een inschat kan worden wat het groepsrisico is. Risicobronnen en kwetsbare objecten zijn opgenomen op de risicokaart van Nederland. Hoogspanningslijnen met indicatieve magneetveldzones worden weergegeven op www.atlasleefomgeving.nl/kaarten.	• Populatie binnen risicocontouren • Locaties en categorisering van risico-producerende bronnen • Hoogspanningslijnen
Verkeersveiligheid	Het overgrote deel van de verkeersongelukken wordt veroorzaakt door menselijk gedrag. Maar ook de inrichting van wegen en infrastructuur heeft invloed op de verkeersveiligheid. Op kaarten afkomstig van www.star-verkeersongevallen.nl wordt data gepresenteerd over bij de politie bekende verkeersongevallen. Op de kaarten zijn de ongevallen met nauwkeurige locatie en waarvan alleen de straatnaam bekend is opgenomen.	• Aantal geregistreerde ongevallen • Knelpunten verkeersveiligheid
Hoogwaterveiligheid	Door het veranderende klimaat is wateroverlast een urgent thema. Bij waterveiligheid wordt niet alleen gekeken naar de risico's op overstromingen en wateroverlast, maar wordt ook expliciet rekening gehouden met de inrichting van gebieden en de gevolgen van eventuele rampen. Op https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten worden kaarten weergegeven met de maximale waterdiepte bij een overstroming, waterbergend vermogen en waterdiepte na kortdurende hevige neerslag.	• Maximale waterdiepte bij een overstroming • Waterbergend vermogen ondergrond • Waterdiepte na kortdurende hevige neerslag • Hoogwaterveiligheidsnormen

Aantrekkelijke leefomgeving

Aspect	Toelichting	Indicator
Kwaliteit woongebieden	Hoe beter de 'leefbaarheidssituatie', hoe beter de buurt aansluit bij wat mensen nodig hebben om er te wonen of te werken. Leefbaarheid heeft met veel verschillende zaken te maken: het type huizen, de mensen (jong-oud, arm-rijk, afkomst, opleiding), criminaliteit, parken en voorzieningen in de omgeving. In de Leefbaarometer zijn honderd van dit soort gegevens verzameld en via een rekenmodel omgezet in één cijfer. De Leefbaarometer en afstand tot supermarkten op loopafstand zijn te vinden via https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten.	• "Leefbaarometer" • Dagelijkse boodschappen op loopafstand • Nabijheid openbaar groen • Waardering van de woonomgeving
Kwaliteit landelijk gebied	De leefomgeving buiten de woongebieden moet ook uitnodigend en toegankelijk zijn. De nabijheid van rustige en veilige gebieden stimuleert mensen om naar buiten te gaan en te bewegen. Het is wenselijk dat bewoners van stedelijke gebieden op een goede en aantrekkelijke manier in het buitengebied kunnen komen voor rust en recreatie. Op https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten zijn vele onderwerpen aan te klikken die betrekking hebben op mogelijkheden tot rust en recreatie. Deze onderwerpen zijn te vinden onder "vrije tijd", zoals; fietsnetwerken, kernindicator beweegvriendelijke omgeving, speelnatuur Staatsbosbeheer, zwemplekken, streekpaden enzovoorts. Ook afstand tot natuur kan als indicator genomen worden. Daarnaast bestaat data over de "belevingswaarde van het landschap", via: https://data.overheid.nl/dataset/49505-belevingswaarde-van-het-landschap	• Nabijheid van recreatiegebieden • Nabijheid van natuurgebieden • Landschappelijke belevingswaarde

Sociaal

Aspect	Toelichting	Indicator
Sociale levendigheid	Evenementen en andere sociale activiteiten voor verschillende doelgroepen (korte en lange termijn) in een gebied zorgen voor levendigheid en hebben economische en maatschappelijke betekenis.	• Aantal evenementen • Aantal culturele activiteiten • Uitgaansmogelijkheden
Sociale veiligheid	Sociale veiligheid heeft betrekking op de mate waarin iemand zich veilig voelt en beschermd is tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door een individu en/of groep binnen een bepaalde ruimte en/of omgeving. Het begrip Sociale Veiligheid kan opgedeeld worden in een subjectief en objectief component: de mate waarin mensen de (on)veiligheid ervaren of beleven (subjectief) en aan de andere kant de kans op een daadwerkelijk delict	• Sociale controle • Zichtbaarheid • (sociale) cohesie;

	(objectief). Een van de indicatoren van de Leefbaarometer betreft veiligheid, waarin criminaliteitscijfers zijn opgenomen, maar leefbaarheid van de leefomgeving in het algemeen tevens wordt getoond. Daarnaast is op https://www.politie.nl/mijn-buurt/misdaad-in-kaart een kaart te vinden waarop de misdaadcijfers worden weergegeven. Beide kaarten geven weer hoeveel de werkelijke misdaad betreft, bekend bij de politie.	• Attractiviteit/leefbaarheid omgeving; • Toegankelijkheid vluchtwegen; • Aanwezigheid potentiële daders.
Sociale cohesie	Een goede sociale leefomgeving wordt ook gekenmerkt door sociale cohesie: de mate waarin bewoners van een buurt onderlinge betrokkenheid en binding met mensen in de buurt ervaren. Gegevens over onder andere het aandeel vrijwilligerswerk of het aantal buurtverenigingen geven een indicatie van de sociale cohesie binnen de gemeente Nijkerk.	• Aandeel vrijwilligerswerk; • Betrokkenheid lokale politiek; • Sport- en cultuurparticipatie; • Aantal sociale contacten; • Buurtverenigingen;
Voorzieningenniveau	De nabijheid en omvang van voorzieningen heeft eveneens invloed op de kwaliteit van de leefomgeving. Voldoende voorzieningen zoals winkels, horeca of medische voorzieningen en een goede bereikbaarheid van deze voorzieningen zijn belangrijk bij de beoordeling van de leefomgeving. Een aantal voorzieningen worden getoond op https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten, zoals de afstand tot dichtstbijzijnde huisartsen en dagelijkse boodschappen. Ook zwembaden kunnen tot de voorzieningen gerekend worden.	• Aantal voorzieningen in de omgeving • Bereikbaarheid van voorzieningen

Ecologisch kapitaal

Aspect	Toelichting	Indicator
Natura 2000-gebieden	Dit aspect beschrijft de staat van de Natura 2000-gebieden. Deze natuurgebieden zijn onderverdeeld in habitat-typen. Voor elk habitattype is de verstoringsgevoeligheid bepaald. De mate van verstoring is een indicatie van de kwaliteit van het natuurgebied. Stikstofdepositie en verdroging zijn de verstoringsfactoren waar de grootste knelpunten optreden. In Nijkerk ligt de Natura 2000-gebieden Arkemheen (VR) en Veluwerandmeren (VR+HR).	• Overschrijding kritische depositiewaarde • Gemiddelde grondwaterstanden in en rond Natura 2000-gebied
Natuurnetwerk Nederland	Het Natuurnetwerk Nederland is het bestaande en nieuwe aan te leggen netwerk van natuurgebieden. Dit netwerk moet natuur beter met elkaar en met aangrenzende agrarische percelen verbinden, hiervoor zijn beheertypen opgesteld. De provincie Gelderland is verantwoordelijk voor dit netwerk. Binnen de gemeente Nijkerk liggen diverse beheertypen van het Natuurnetwerk Nederland.	• Omvang van het Natuurnetwerk • Percentage gerealiseerde natuur

Samenhang natuurnetwerk	Om flora en fauna beter bestand te laten zijn tegen externe invloeden (zoals bijvoorbeeld de verandering van het klimaat) en om populaties betere mogelijkheden te geven om te blijven bestaan is een samenhangend netwerk van natuurgebieden noodzakelijk, zonder barrières. Dit biedt mogelijkheden tot migratie.	• Samenhang van het netwerk met geschikte biotopen • Afwezigheid van barrières
Biodiversiteit	Biodiversiteit is de overkoepelende term voor de verscheidenheid aan soorten die er op aarde zijn. Biodiversiteit draagt bij aan schoon water, vruchtbare grond en een stabiel klimaat. De laatste jaren is de biodiversiteit achteruit gegaan, met name buiten de natuurgebieden. Biodiversiteit is onder andere in kaart gebracht op www.vogelatlas.nl, met verspreidingskaarten van alle vogelsoorten in Nederland en www.verspreidingsatlas.nl andersoortige flora en fauna.	• Verspreidingsgegevens vogels • Instandhouding flora • Geschiktheid leefgebieden

Energie & Grondstoffen

Aspect	Toelichting	Indicator
Emissie broeikasgassen / aandeel duurzame energie	De sterk toegenomen uitstoot van broeikasgassen in de laatste decennia heeft er toe geleid dat de aarde opwarmt en het klimaat verandert. Het terugdringen van deze emissies is van groot belang om verdere opwarming tegen te gaan. Het klimaatakkoord van Parijs bevat hiervoor de mondiale afspraken. Door meer gebruik te maken van duurzame energie daalt de uitstoot van broeikasgassen. Het aandeel van de verschillende soorten duurzame energie is in kaart gebracht op www.energieatlas.nl.	• Uitstoot CO_2 • Aandeel duurzame energie
Energiegebruik	Het totale gebruik van energie is een belangrijke indicator voor dit thema. Het zegt iets over de mate van besparing van energie. Een afname van het energiegebruik maakt ook de opgave voor de energietransitie kleiner. Te vinden op www.energieatlas.nl.	• Gemiddeld energiegebruik per inwoner • Gemiddeld energieverbruik per m^2 bedrijvigheid
Gebruik primaire grondstoffen	Het gebruiken van primaire grondstoffen moet verder teruggebracht worden om de aarde minder uit te putten. Dit kan bereikt worden door meer circulair te werken. Het recyclen van afval en grondstoffen vermindert de milieubelasting.	• Grondstoffengebruik • Percentage herbruikbaar afval

Water, Bodem & Ondergrond

Aspect	Toelichting	Indicator
Kwaliteit water	De kwaliteit van het grondwater is een belangrijk aspect voor mens en milieu. De laatste tijd zijn er steeds meer zorgen over de kwaliteit. Door toenemende verontreinigingen van onbekende stoffen treedt er steeds meer 'vergrijzing' van het grondwater op. De kwaliteit van oppervlaktewater is van belang voor mens en natuur. Het gaat om de chemische kwaliteit, biologische kwaliteit en de fysische kwaliteit (temperatuur)	• Voldoet aan KRW-richtlijnen • Percentage 'voldoet aan KRW-richtlijnen'
Grondwaterstanden	Het ondiepe grondwater is een belangrijke bron voor onze natuur. Voor het telen van gewassen en het behoud van bepaalde natuurtypen mogen de grondwaterstanden niet te ver 'wegzakken'. Aan de andere kant kunnen te hoge grondwaterstanden leiden tot wateroverlast, doordat regenwater niet de grond in kan trekken.	• Gemiddelde hoogste grondwaterstand • Gemiddelde laagste grondwaterstand
Kwantiteit (ruimte voor) oppervlaktewater	De omvang van het oppervlaktewater is om meerdere redenen een belangrijke factor. Voor de grote rivieren is dit van belang voor de transportfunctie. Voor de kleinere waterstromen is voldoende omvang en ruimte van belang voor behoud van de ecologie en landschap. Grotere omvang maakt water ook robuuster. Daarnaast heeft water een verkoelende functie in en rond stedelijk gebied.	• Omvang oppervlaktewater • Aandeel water in stedelijk gebied
Klimaatbestendige watersystemen	Klimaatverandering zorgt voor grotere fluctuaties. Perioden van grote droogte komen vaker voor en regenbuien worden steeds heviger. Het watersysteem moet voldoende robuust zijn om deze fluctuaties op te vangen. Het lokaal opvangen en laten infiltreren van regenwater helpt om de effecten van droogte te verminderen. Het inrichten van overloopgebieden geeft oppervlaktewater de benodigde ruimte bij hevige regenval.	• Voldoen aan normen regionale wateroverlast • Waterbergend vermogen
Bodem- en grondwaterkwaliteit (chemisch / fysisch)	De chemische en fysische kwaliteit van de bodem is een belangrijk milieuaspect. Een goede bodemkwaliteit is van belang voor de vruchtbaarheid van de grond en de kwaliteit van de gewassen. Door onder andere het toenemende gebruik van bestrijdingsmiddelen staat de bodem- en grondwaterkwaliteit onder druk.	• (Risico op) verontreinigingen • Bodemstabiliteit

Historisch kapitaal

Aspect	Toelichting	Indicator
Archeologische waarden	De aan- of afwezigheid van archeologische resten in de ondergrond weegt ook mee bij het maken van keuzes bij ruimtelijke ontwikkelingen. De waarde van het bodemarchief kan worden aangetast door grondwerk (zoals diep ploegen), verlaging van de grondwaterstand (kans op oxidatie van organisch archeologisch materiaal) of juist extreme ophoging van het maaiveld.	• Archeologische verwachtingen
Cultuurhistorische waarden	Cultuurhistorische waarden zoals monumenten (van rijk, provincie of gemeente), beschermde stads- en dorpsgezichten en cultuurhistorisch waardevolle structuren in het landschap worden via wet- en regelgeving beschermd.	• Gaafheid cultuurhistorische waarden • Gebruik van monumenten
Aardkundige waarden	Aardkundige waarden zijn de onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke (geomorfologische) ontstaansgeschiedenis van een gebied. Limburg kent de oudste geologische afzettingen van Nederland. Deze zijn voornamelijk ontstaan door de vroegere Rijn en de Maas. Dit uit zich in kenmerkende landschappen, zoals de Maasduinen en –terrassen.	• Zichtbaarheid / herkenbaarheid aardkundige waarden
Landschappelijke waarden	Het landschap is de resultante van ondergrond en historisch gebruik. Van waarde is de herkenbaarheid daarvan. Landschappelijke waarden dragen bij aan de kwaliteit van de (leef)omgeving.	• Landschapsbeleving

Werk & Recreatie

Aspect	Toelichting	Indicator
Arbeidspotentieel	Het arbeidspotentieel van de bevolking zegt iets over het aanbod aan werknemers qua omvang en opleidingsniveau. Voldoende personeel met de juiste opleiding en kwalificaties bepalen mede of de gemeente een aantrekkelijke vestigingslocatie voor een bedrijf is. Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking speelt hier eveneens een belangrijke rol.	• Omvang beroepsbevolking • Opleidingsniveau van de beroepsbevolking
Omvang van de werkgelegenheid	Het totaal aantal banen is een belangrijke graadmeter voor de economie van de provincie. Een aanbod aan banen trekt potentiële werknemers naar het gebied of biedt werkelozen kansen om aan het werk te gaan. De gemeente Nijkerk maakt onderdeel uit van de Food Valley. De agrarische sector is daarom een belangrijk onderdeel van de arbeidsmarkt. Rond de Arkervaart is ook veel bedrijvigheid gelegen.	• Aantal banen • Werkeloosheidspercentage

Werk in balans	Een goede balans tussen het aanbod aan werk en de beroepsbevolking is een belangrijke indicator voor de arbeidsmarkt. Voldoende aansluiting Het aanbod aan werkgelegenheid	• Spanningsindicator
Recreatie	Vanwege de ligging aan de rand van de Veluwe is recreatie een belangrijk onderdeel van de werkgelegenheid in Nijkerk. Het vakantiepark Hulckesteijn is een bekend vakantieoord. Naast dat recreatie voor werkgelegenheid zorgt, is het voor inwoners belangrijk om te kunnen ontspannen en relaxen binnen de eigen gemeente.	• Nabijheid van recreatiegebieden

Wonen

Aspect	Toelichting	Indicator
Woningvoorraad in balans (aantal en kwaliteit)	Een goede woningvoorraad kenmerkt zich door de juiste balans tussen vraag en aanbod. Het gaat hierbij niet direct om het aantal woningen, maar juist om de typen. De ontwikkeling van de bevolkings- en huishoudenssamenstelling vraagt om aanpassing van de woningvoorraad. Informatie met betrekking tot aantallen en aanbod van woningen voor de (gehele) gemeente zijn te vinden op https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/zoekresultaat/?search=Nijkerk	• Woningen totaal • Verdeling woningtype • Voorraad koop-/huursector • Gemiddelde vraagprijs
Kwaliteit woning (energetisch / levensloopbestendig)	Een tweede aspect binnen het thema wonen is de kwaliteit van de woning zelf. De energetische kwaliteit zegt iets over de energieprestaties van de woning en de mogelijkheden voor besparing. De energieprestaties van woningen zijn te vinden op www.nationaleenergieatlas.nl/kaarten. Levensloopbestendigheid is een tweede belangrijk aspect van de woningkwaliteit. Het gaat om de mate waarin de woningvoorraad geschikt is voor meerdere levensfasen.	• Energielabels woningen • Percentage energieneutrale woningen • Percentage levensloopbestendige woningen

Opleiding & Inkomen

Aspect	Toelichting	Indicator
Vrij besteedbaar inkomen	Het aspect ‘vrij besteedbaar inkomen’ geeft uitdrukking aan de impact die maatregelen kunnen hebben op het vermogen van de inwoners. Maatregelen voor bijvoorbeeld nieuwe voorzieningen of het opwekken van duurzame energie kunnen zo beoordeeld worden op de financiële consequenties voor de inwoners van Nijkerk.	• Omvang vaste lasten • Gemiddeld inkomen per huishouden

Opleidingen en ontplooiïngs-mogelijkheden	De ruimte en mogelijkheden voor scholing en opleiding is een belangrijk aspect voor de economie. Naast dat dit bijdraagt aan het vestigingsklimaat, is dit ook voor potentiële inwoners een aspect dat meeweegt in de keuze om wel of niet naar Nijkerk te verhuizen.	• Opleidingsniveau bevolking • Nabijheid van scholen en universiteiten

Bereikbaarheid

Aspect	Toelichting	Indicator
Doorstroming wegennet	Een goede bereikbaarheid betekent dat er een goede doorstroming op de weg moet zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor de lokale wegen en de aansluitingen op het provinciale en landelijke wegennet. De omvang van het verkeer op de wegen en de doorstroming op kruispunten zijn belangrijke graadmeters.	• Verkeersintensiteiten • Doorstroming op kruispunten
Multimodale bereikbaarheid	Dit aspect betreft de mogelijkheid om zich te verplaatsen door middel van verschillende vervoersvormen. Multimodale bereikbaarheid geeft mensen mogelijkheden om andere vervoersmiddelen te kiezen.	• Modal split • Aantal (snel)fietsroutes • Nabijheid ov-haltes
Kwaliteit logistieke knooppunten	Logistieke knooppunten brengen meerdere vervoersvormen bij elkaar. Bij deze knooppunten kunnen mensen overstappen op andere modaliteiten. De beschikbaarheid van voorzieningen zoals horeca en detailhandel en de uitstraling van deze knooppunten dragen bij aan de kwaliteit hiervan.	• Overstapmogelijkheden • Waardering van ov-hubs

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 06-55494890
E. guido.larose@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2019
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.